

Yuliia Horenko

PUBLIC ADMINISTRATION IN THE CONDITIONS OF GLOBALIZATION

The article examines public administration in the context of globalization, which in modern conditions is an important aspect of formation, development, flexibility, resilience to negative consequences, threats and challenges posed by the world globalization processes and their impact on the public administration system in the State.

It is emphasized that globalization affects both the system of public administration in the state and the youth environment, which in most cases will form the apparatus of public administration bodies in the future.

It is proved that the ability of the public administration mechanism to overcome globalization challenges and threats should be based on strengthening sovereignty, realization of the national interest, modernization of the public administration system and development of a set of political risk management measures. It is also justified to believe that countries with a high level of democracy may hardly feel the negative impact of globalization on the public administration system.

The author defines the concept of public administration in the context of globalization as a flexible, independent, high-quality, efficient and democratic activity of public authorities, the main purpose of which is to solve the strategic tasks and goals of the State in the midst of constant globalization processes, as well as taking into account internal factors of influence and opportunities for the development of the State in general.

The author concludes that globalization has a significant impact on public administration, transforming it into a new form which may not justify itself in the future and become a catalyst for negative changes in the State which is not ready for the consequences of globalization processes.

Based on this, world experience shows that globalization processes to a certain extent influence the system, formation and development of public administration of states, carrying relevant threats and challenges,

overcoming which the governments of these states go through a special stage of their governance, namely, the search for negative consequences of globalization and the formation of ways to overcome them.

Thus, in the globalization process, most states that have followed the path of globalization changes ensure compliance with the norms established by the world community, but this leads to the loss of identity, originality, self-expression, full independence, flexibility and possible weakening of national states.

Key words: *globalization, public administration, threats and challenges to the public administration system, globalization factors.*

Постановка проблеми у загальному вигляді. Актуальність публікації зумовлена тим, що у вирі постійних глобалізаційних процесів та подій, пов'язаних з ними, істотного значення набуває питання щодо глобальної трансформації й удосконалення на фоні цього системи органів публічного управління в Україні. Якісне, справедливе, демократичне управління державою та суспільними відносинами являється запорукою сталого розвитку такої держави, а також важливим чинником у формуванні й впливу на особистість громадянина-службовця органу публічної влади, який являється суб'єктом публічної діяльності.

Дослідження проблематики впливу глобалізаційних процесів на систему публічного управління в Україні і його розвиток у зв'язку з цим, загроз і викликів сучасній системі публічного управління, нових підходів щодо інноваційного розвитку й модернізації публічного управління в Україні в умовах всесвітніх глобалізаційних процесів, зумовлене пошуком можливих негативних наслідків та шляхів їх подолання. Трансформація публічного управління в сучасних глобалізаційних умовах призводить до зміни форм, методів та системи управління в органах публічної влади. Тому можливість своєчасного та дієвого механізму виявлення та подолання небажаних й негативних наслідків у вирі поглиблення процесів глобалізації публічного управління є важливим, необхідним й бажаним аспектом даного глобалізаційного процесу в цій сфері.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Всесвітні глобалізаційні процеси сьогодні стають стимулом співпраці держав, оскільки впливають на їх державотворчі процеси, внутрішню й зовнішню політику, формування свідомості громадян, громадянського суспільства, становлення й розвитку інститутів громадянського суспільства, належну їх підтримку з боку держави, формування високо професіональних фахівців апаратів органів публічного управління, які здійснюють свою діяльність в межах закону. У зв'язку з цим протягом останніх років питанням «глобалізації», її впливу на розвиток публічного управління в провідних країнах світу, проблемам модернізації публічного управління в таких умовах, очікуваним та неочікуваним змінам, які відбуваються в процесі цього приділялася й досі приділяється велика увага як зарубіжних науковців, так і вітчизняних, зокрема таких як В. Адамовська, М. Андрієнко, П. Гаман, І. Антипенко, В. Баштанник, Р. Войтович, Д. Гелд, І. Григорчак, О. Грищук, О. Євтушенко, В. Андріяш, О. Єфтені, Ю. Ковбасюк, О. Котовська, О. Линдюк, М. Мельник, М. Піренко, С. Попов, Г. Панченко, І. Радзівський, Ю. Шаргородський та ін.

У своїх працях науковці намагалися висвітлити актуальні питання, що стосуються розвитку публічного управління в умовах глобалізації, загрози і виклики сучасній системі публічного управління, пов'язані з цим ризики, які виникають в процесі трансформації публічного управління у зв'язку з поглибленням процесів глобалізації.

Формування цілей статті (постановка завдання). Головною метою статті є визначення місця й ролі публічного управління в умовах всесвітніх глобалізаційних процесів, його розвиток, становлення й вплив на суспільну свідомість і суспільно-державні відносини, а також узагальнення знань про підходи до дослідження публічного управління в даних умовах у світовому досвіді.

Виклад основного матеріалу дослідження. Публічне управління представляє собою діяльність, яка постійно розвивається, трансформується в залежності як від внутрішніх, так і від зовнішніх факторів. Але в більшій мірі на становлення, розвиток, трансформацію системи публічного управління в державі впливають

глобалізаційні чинники, тобто сучасні глобалізаційні процеси, які створюють стимули для його можливого удосконалення й, таким чином, здійснюючи вплив на ефективність управління державними й суспільними відносинами. Великого значення при цьому набуває саме вплив глобалізації на розвиток публічного управління, тобто чи готова держава й суспільство до якісно нових змін в системі управління, зважаючи на сьогодишню ситуацію в Україні, яка свідчить про неефективність публічного управління з огляду на незадоволення таким управлінням більшою частиною суспільства.

У зв'язку з цим важливим та значущим аспектом дослідження розвитку й ефективності публічного управління в умовах глобалізаційних процесів є дослідження впливу глобалізації як на систему публічного управління, так і на молодіжне середовище, з якого в майбутньому формується апарат управління державою, виявлення й дослідження загроз і викликів нинішніх глобалізаційних процесів для держави й всього публічного управління, пошук шляхів їх подолання, а також обґрунтування необхідності реформування на фоні цього всієї системи публічного управління з урахуванням досвіду інших країн, які вже пройшли або ще проходять цей шлях.

Для розуміння того, як проходить свій шлях й трансформацію система публічного управління державі під впливом глобалізаційних чинників, удосконалюючись або ж не витримуючи й погіршуючись, необхідно в першу чергу визначитись з питанням глобалізації, як середовища впливу на суспільно-державні відносини й можливим чинником щодо розробки й формуванню внутрішньої й зовнішньої державної політики нашої країни. У зв'язку з цим розглянемо різні думки науковців з цих питань.

Зокрема, Ю. Шаргородський у своїй праці «Глобалізація: неминучість концептуальних змін», наголошує, що «необхідність дослідження процесів глобалізації, політичного аналізу її специфіки, динаміки, тенденцій розвитку, а також політичних спекуляцій і міфів навколо цих процесів, зумовлюється потребою теоретичного обґрунтування і практичної розробки шляхів формування внутрішньої і зовнішньої політики України» [22]. Він дослідив формування такої політики в нашій державі, завдяки якій Україна

мала б гідне місце у світовій спільноті, з урахуванням потреб суспільства та перспектив його розвитку, оскільки ті об'єктивні процеси й суспільні перетворення, що відбуваються в Україні й в світі, як правило, називаються глобалізаційними процесами, поза межами яких наша держава залишитись не може.

Цілком підтримуємо думку Д. Гелда у тому, що «глобалізація представляє собою процес, який розпочався в минулому ще на стадіях виникнення держави й по сьогоднішній день формує й реформує політику, економіку і суспільне життя населення, але при цьому здійснюючи нерівномірний вплив на різні держави»[8].

М. Андрієнко та П. Гаман вважають, що «глобалізаційні процеси проникають у внутрішньо-державну сферу через економічні, інформаційні, міжнародно-правові та інші канали» [2]. А тому, вони вважають, що виходячи з цього, у держави немає іншого виходу як взяти на себе не властиві їй раніше функції в різних сферах діяльності, а також модернізувати й удосконалити свої, притаманні їй функції. При цьому відбувається процес зміни й коригування національних систем публічного управління, стратегій розвитку держав в сфері державної політики, породжуючи у свою чергу взаємозалежність світу, яка складає основу його функціонування.

Ми погоджуємось з І. Антипенко, яка проаналізувала ризикогенні наслідки глобалізації у своїй праці «Глобалізація як чинник ризикогенезу: проблема концептуалізації» та зробила висновок, що «глобалізація виступає не тільки у ролі рушія суспільного розвитку, але і потужного генератора системних ризиків, тобто ризиків, що мають негативний ефект як на системи національних держав, так і на складові системи міжнародної безпеки» [4]. Тобто, автор висловила думку про те, що всесвітні глобалізаційні процеси можуть докорінно змінити фундаментальні якості й властивості політичної влади в державах. Дане явище зміни політичної влади й публічного управління в державі під впливом глобалізації може виникати в багатьох державах, які не готові до суттєвих змін і, які не спроможні справитись з негативними наслідками, які породжуються цими процесами.

Аналізуючи дане твердження можна зробити висновок, що вплив глобалізації на становлення й розвиток публічного управління, може нести негативний характер, являючись системним ризиком для усієї системи публічного управління в державі, а отже, в подальшому може стати тим ризикогенним чинником, що зруйнує вже сформовану систему публічного управління.

Судячи з досвіду держав, які підпали під дію всесвітніх глобалізаційних процесів і аналізу відповідних досліджень різних авторів, необхідно зазначити, що розвиток публічного управління за таких умов може зазнавати значних змін, зрушень, негативного або ж позитивного впливу. Станом на теперішній час публічне управління в Україні знаходиться на тому рівні свого розвитку, який є недостатньо якісно сформованим для подолання можливих негативних наслідків глобалізації. Зокрема, це стосується низького рівня демократії в нашій країні, високого рівня корупції, негнучкості мислення працівників органів публічного управління і, відповідно прийняття ними неправильних або несправедливих рішень з відповідних питань державного чи місцевого значення тощо.

А тому, немає гарантій, що система публічного управління в Україні за таких умов, проходячи трансформацію під дією глобалізаційних чинників буде розвиватися й удосконалюватися ще краще й в кінцевому результаті стане досконалою й ідеальною для нашої держави.

У своєму дослідженні І. Антипенко, підводячи підсумок виділила основні негативні ризикогенні наслідки глобалізації, на яких також сфокусована увага інших вчених, а саме:

– нерівномірне розподілення матеріальних і природних ресурсів між розвиненими країнами й країнами, що розвиваються. Дана ситуація може призвести до конфліктів на регіональному, національному й інтернаціональному рівнях;

– однополюсна економічна, культурна та духовна експансії, що у свою чергу може призвести до зміни тих ціннісних орієнтацій, які існували в конкретній державі й колонізація одних країн іншими;

- суттєва зміна особливостей, якостей і властивостей політичної влади в державах;
- виникнення й процвітання глобального тероризму, тобто застосування насильницького й психологічного впливу задля досягнення поставлених політичних цілей міжнародного значення;
- міграція, яка у свою чергу тягне за собою певні негативні наслідки для країн, які приймають мігрантів;
- всесвітня глобальна екологічна криза;
- зародження, формування й процвітання глобальних «неформальних мережевих структур» організованої злочинності, тобто терористичних організацій, які змогли вписатися в умови глобалізованого сучасного світу й на сьогодні відіграють велику роль у міжнародних відносинах [4].

Також, у своєму дослідженні І. Антипенко зазначила, що є країни (такі як Венесуела, Аргентина, Бразилія, Російська Федерація та ін.), які не сприймають і не приймають процеси глобалізації. Уряди вищевказаних держав обрали стиль опору глобалізації, й таким чином, глобалізація в цих країнах суттєво не впливає на політичну владу й публічне управління.

Отже, досліджуючи дану ситуацію, ми не можемо сказати, що уряди країн, які обрали шлях антиглобалізації, обрали невірний шлях, оскільки кожна країна має право на вибір своєї стратегії розвитку й захисту національних інтересів негативним наслідкам глобалізації. Тобто, виходячи з цього, можна зробити висновок, якщо уряди країн й національні системи публічного управління готові потрапити під вплив глобалізації з усіма її можливими наслідками для таких країн, як позитивними, так і негативними і впевненістю до готовності подолати небажані наслідки, можна йти шляхом глобалізації.

Але, якщо в державі уже сформована своя дієва й ефективна система публічного управління, то виникає питання, чи дійсно такій державі потрібно підпадати під вплив глобалізації й, можливо докорінно змінювати вже сформовану свою систему публічного управління? Адже, гарантій, що система публічного управління стане ще досконалішою, ніж вона вже є ніяких немає. І тому, перш ніж вливатися й підпадати під вплив всесвітніх глобалізаційних проце-

сів, урядам держав необхідно зважити всі «за» і «проти», оскільки від даного кроку залежить не тільки майбутнє народу, який проживає на території даної держави, а й вся система публічного управління, чіткість і надійність сформованості якої є важливіше, ніж амбіції правителів відповідних держав.

Ми погоджуємось з думкою І. Антипенко в тому, що від рівня розвитку демократії в державі залежить, наскільки ефективно публічне управління долає глобалізаційні виклики [4]. Це говорить про те, що на сьогодні одним з найкращих і можливо дієвих політичних режимів є саме реально діюча демократія, яка за допомогою сформованих принципів здатна забезпечити сталий розвиток держави. Тим паче, що демократичні принципи були сформовані й закріплені у діючій Конституції України, яка до того ж є по своїй суті однією з найдемократичніших у світі й уособленням того, що ми звикли називати демократією для народу, закріпивши й посвятивши цілий розділ правам, свободам та обов'язкам людини і громадянина [15].

В. Баштанник вважає, що «саме при забезпеченні прав і свобод людини й визначається розвиток багатьох держав на шляху до демократії» [6]. На нашу думку, в демократичній системі управління державою саме людина є найвищою цінністю, яка має можливості для реалізації природжених і невідчужуваних прав, таких, як свобода, рівність, повага людської гідності, недоторканність особи, охорона її особистого і сімейного життя, незалежне правосуддя, вільне висловлення думок і політичних поглядів.

Тому, вважаємо, що наявність і прогресування реальної, фактичної, а не тільки документально закріпленої демократії в державі, яка підтримується не тільки органами публічної влади, а й народом є одним з механізмів подолання небажаних й негативних наслідків всесвітнім глобалізаційним процесам.

Так, І. Антипенко розглянула питання спроможності держав уміти долати політичні ризики, які породжуються всесвітніми процесами глобалізації і зробила висновок, що «спроможність механізму публічного управління у долатті глобалізаційних викликів і загроз, має спиратися на зміцнення суверенітету, реалізацію національного інтересу, модернізацію системи

публічного управління та розробку комплексу заходів політичного ризик-менеджменту» [5].

Отже, на даному етапі однією із стратегічних цілей нашої держави має стати пошук механізму виявлення та подолання небажаних і негативних наслідків, які несе у собі глобалізація, що є важливим й необхідним аспектом поглиблення глобалізаційних процесів і, таким чином, можливою позитивною перспективою у майбутньому для України на її шляху до євроінтеграції.

Підсумовуючи вищезазначене, можна зробити висновок, що для того щоб створити якісну, дієву, надійну, сильну та справедливу систему публічного управління в Україні не обов'язково підпадати під вплив всесвітнього процесу глобалізації з усіма її загрозами і викликами, які вона може нести у собі для національної системи публічного управління. Тобто, протистояти потрібно не самим глобалізаційним процесам, а тим викликам і загрозам, які вони із собою несуть. Підґрунтям такого протистояння глобалізаційним викликам і загрозам є не тільки конституційне проголошення, що «Україна – суверенна, незалежна, демократична, соціальна, правова держава» [15], а й дієве підкріплення даного твердження активними демократичними, законними, справедливими діями органів публічної влади й місцевого самоврядування й уміння протистояти й долати виклики, загрози і наслідки глобалізації.

На нашу думку, для того, щоб українська система публічного управління витримала й пододала можливі загрози і виклики, які несе у собі процес глобалізації, необхідно спочатку її вдосконалити й привести у такий стан, щоб вона могла справитися з будь-якими ризиками, які несуть загрозу національній державі й усій системі публічного управління. В іншому випадку глобалізація зруйнує систему публічного управління, оскільки, на даний момент публічне управління в Україні не готове долати всесвітні глобалізаційні виклики і загрози. До того ж, влада в Україні не настільки гнучка, щоб протистояти цим ризикогенним чинникам національній системі публічного управління. А тому, глобалізація може бути позитивним для держави явищем тоді, коли вона не руйнує, а покращує той стан, який діє на момент впливу.

Оскільки одним із основних складових стабільності й міцності держави є демократія, дослідниця О. Гришук у своєму дослідженні і визначає саме демократію як одну з тих конституційних цінностей, яка сприяє створенню умов для впровадження й втілення невід’ємних прав людини, свободи, рівності, справедливості, здійснює контроль за їх дотриманням [10].

Судячи з даного твердження, можна ще раз сказати, що високий рівень демократії в державі, де людина-народ є центром, а не похідною від публічної влади і управління, є можливим гарантом не тільки подолання небажаних наслідків глобалізації, а й уміння протистояти їм. Однак демократія, «яка існує зараз недостатньо не тільки для прояву волі народу, а й для належного, об’єктивного, справедливого та неупередженого виконання завдань та функцій держави» [12].

Повертаючись до дослідження О. Гришук, яка наголосила «про сутнісну трансформацію сучасної демократії, що відображає уявлення народу про глобалізаційні зміни, як такі, що співвідносяться з поняттями справедливості, потреби суспільного розвитку, проєвропейську спрямованість ідей і цінностей людини» [10], автор вважає, що завданням держави є створення таких умов й інструментів, які б відображали потреби людей, а саме закріплення на законодавчому рівні тієї демократії, яка пройшла свою трансформацію в умовах глобалізації.

Оскільки глобалізація торкається всіх сфер людського життя, що трансформується під її дією, О. Єфтені наголошує, що в першу чергу трансформаційні процеси проявляються в молодіжному середовищі, так як через певні особливості (вік, психологічний, соціальний стан) молодь є найбільш уразливою й сприйнятливою верствою населення у нашому суспільстві.

Так, автор відмічає, що глобалізаційні процеси можуть стати загрозою національній самобутності або викликати напруженість у міжцивілізаційних відносинах, оскільки глобалізація призводить до соціальної нерівності, пояснюючись тим, що «молодь соціалізується в рамках глобального знання й глобальних технологій» [13].

Отже, не можна забувати про те, що саме молодь, більшість з яких в майбутньому це публічні управлінці, які будуть здійснювати

і виконувати завдання й функції держави, а тому уразливість такої соціальної групи населення як молодь є одним з викликів сучасній системі публічного управління в умовах глобалізації.

У зв'язку з тим, що глобалізація може чинити значний вплив на свідомість молоді, великого значення в період дитинства й дорослості відіграє виховання, закладення моральних цінностей у свідомість, всебічний розвиток й трансформація особистості, за для як їхнього майбутнього, так і майбутнього усього народу і нашої держави загалом, для того щоб уникнути небажаних наслідків і негативного впливу глобалізації й, у подальшому уникнути управління державою непрофесійними управлінцями.

Вплив глобалізації на свідомість молоді є певним викликом процесу глобалізації системи публічного управління, про ризики й наслідки якого було зазначено вище. Виходячи з цього, вважаємо одним із пріоритетних напрямів діяльності держави є розробка механізмів виявлення, подолання та протидія можливим негативним наслідкам глобалізації на свідомість молоді, більшість з яких будуть входити до складу апаратів органів публічного управління України.

Світовий досвід показує, що тільки при спільній взаємодії урядів держав можливо подолати небажані наслідки всесвітніх глобалізаційних процесів, але це стосується тільки тих держав, які вирішили йти шляхом глобалізації.

Тому ми погоджуємось із твердженням М. Мельник та І. Залуцького про те, що «глобальна взаємозалежність виступає головним чинником глобальної взаємодії для того, щоб найефективніше розв'язати спільні проблеми» [18].

На думку авторів, на сьогоднішній день обов'язковою й необхідною умовою суспільного розвитку є саме глобальна взаємодія, оскільки ні одна держава світу в сучасних умовах не може залишитись поза впливом глобалізації. Тому взаємодія взаємозалежних держав може бути запорукою в протистоянні глобальним викликам і загрозам національних держав і їх системам публічного управління, загальній стратегії стабільного розвитку всієї системи управління тощо.

Глобалізація вимагає від держав взаємного розвитку, взаємної участі в створенні глобальної міждержавної політики, в результаті чого трансформації під її впливом зазнають традиційно сформовані національні системи публічного управління.

Такої ж думки дотримується й Р. Войтович, яка у своєму дослідженні підкреслила, що саме взаємозалежність є фактором визначення рівня сталості розвитку країн, їх можливості протистояти ризикам і викликам глобалізаційних процесів, які на сьогодні стають головним чинником об'єднання держав у певні структури глобального або регіонального значення [7]. Водночас, в даному випадку при взаємозалежності держав, які впливають у процеси глобалізації, виникає ситуація можливої втрати такими державами своєї ідентичності, здатності до самоорганізації й самовизначення націй, що в подальшому може призвести до руйнації таких держав і вже укорінених норм та цінностей.

З нашої точки зору, цілком слушною є думка Р. Войтович стосовно того, що тільки та держава, яка має активно розвинену систему управління, здійснює й реалізує власну геополітичну стратегію розвитку, зміцнює й оберігає свій суверенітет, вмє орієнтуватись у глобальному просторі, володіє дієвим механізмом впливу, здатна протистояти будь-яким глобалізаційним викликам сучасності.

Отже, дане твердження ще раз підтверджує, що тільки насправді стабільно сильна, демократична й незалежна у всіх відношеннях держава може протистояти будь-яким глобалізаційним викликам сучасності, а у випадку настання негативних небажаних наслідків, виявити їх й трансформувати у позитивні.

Так Ю. Ковбасюк вважає, що «нагальною потребою у взаємних дій держав стосовно вирішення проблем впливу глобалізаційних процесів на діючу систему публічного управління є узгодження організаційних методів». Також, він наголошує, що «для України самим складним є пошук дієвих принципів і механізмів, за допомогою яких можна налагодити взаємозв'язки із глобальним світом і, таким чином визначити роль та місце нашої держави на міжнародній арені, враховуючи, що глобалізаційні процеси постійно

висувають нові вимоги щодо функціонування національних систем публічного управління» [14].

Таким чином, автор підкреслив, що для України, як і для багатьох інших держав є можливість діяти за певними стандартами розвитку з можливістю реалізувати власні інтереси, не порушуючи при цьому інтереси іншої держави, реалізуючи при цьому принципи глобальної демократії, яку в даному випадку можна ототожнити з демократичним благом.

В той же час, повертаючись до викликів і загроз глобалізації, погоджуємось із твердженням О. Котовської, яка вважає, що виклики, які несе у собі сучасність ставлять під сумнів розробку універсальної моделі публічного управління з сукупністю ідей і підходів, необхідних для впровадження в усіх державах. Цілком виправданою й доречною є думка автора, як і багатьох інших в тому, що саме процеси демократизації та децентралізації є необхідними складовими в ході пошуку найоптимальнішої моделі публічного управління для українського населення. При чому саме в новоствореній моделі публічного управління найвищою цінністю має бути людина-громадянин [16].

Важливим аспектом розвитку й модернізації публічного управління в Україні в умовах глобалізації є здійснення державної політики з його реформування, гуманізації, демократизації й пошуку нових підходів з урахуванням як вітчизняного досвіду, так і досвіду зарубіжних країн.

Якщо говорити про реформування публічного управління в сучасних умовах з урахуванням впливу глобалізаційних чинників, ми підтримуємо думку І. Григорчака, що оскільки «модернізація публічного управління України хоч і орієнтована на діючі стандарти Європейського Союзу, але в той же час використання європейського досвіду не враховуючи вітчизняний стан дійсної системи управління призведе до погіршення керування, відчуження влади від народу й дискредитації новацій в сфері управління» [9].

З огляду на це, при реформуванні діючої системи публічного управління в Україні, необхідно в першу чергу виділити у вітчизняному досвіді реформування позитивні складові з урахуванням

думки громадян за для забезпечення втілення реального принципу демократії як необхідної складової глобальної демократії й підвищення авторитету органів публічної влади з боку населення. Також слід пам'ятати, що при виборі відповідної стратегії реформування публічного управління в умовах глобалізації з урахуванням досвіду Європейського Союзу, немає жодних гарантій, що такий досвід дасть позитивний бажаний результат в нашій державі.

А тому, вважаємо за необхідне розробити вітчизняними дослідниками професіоналами власну стратегію реформування публічного управління в Україні в умовах глобалізації.

Протилежною є думка М. Пірен, яка зауважує, що «оскільки Україна обрала своїм стратегічним курсом євроінтеграцію, то з'явилася й необхідність приведення національного законодавства до стандартів законодавства Європейського Союзу, а також модернізацію публічного управління на засадах нового спрямування. Однак, в даному випадку слушною є думка автора в тому, що враховуючи досвід європейських країн у сфері публічної служби та управління важливим моментом є продумана стратегія, де використовується й розвивається людський ресурс і, яку Україна повинна затвердити в ході реалізації нових реформ. При цьому, головною ціллю відповідної стратегії є управління саме фахівцями й патріотами, а не деградованими корупціонерами» [19].

Якщо говорити про використання й розвиток людського ресурсу в публічному управлінні в умовах глобалізації, а саме управління висококваліфікованими працівниками, фахівцями й патріотами важливою складовою є модернізація публічної, державної служби за таких умов.

О. Линдюк, дослідивши ситуацію з проблемами модернізації державної служби України в умовах глобалізації, дійшов висновку про «поглиблення негативних тенденцій в системі державної служби в Україні й відсутність реалізації з боку держави шляхів, напрямів й рекомендацій з поліпшення даної ситуації» [17]. За таких умов, публічне управління під дією глобалізаційних чинників стає нестабільним і негнучким до негативних наслідків глобалізації.

Про необхідність своєчасного, якісного та невідкладного оновлення діяльності системи органів публічного управління й публічної влади в державах світу говорять й С. Попов з Г. Панченко, обґрунтовуючи націленість пріоритету інноваційної політики Європейського Союзу в поширенні й використанні сучасних інновацій в системі публічного управління України. Автори впевнені, що при такому розкладі Україна успішно інтегрується в Європейський Союз й, таким чином, досягне відповідних позицій у світі. В той же час поза їхньою увагою не залишилися проблеми, які стримують або зупиняють втілення інновацій, нововведень в публічне управління, так звані фактори спротиву, а саме: «1) державно-управлінські нововведення, локалізація й масштаби середовища їх втілення, а також їх невизначеність; 2) управління інноваціями, інноваційними процесами, ресурсним забезпеченням і їх поширення [20].

В той же час важливим є дослідження І. Радзієвського, який дослідивши «Феномен глобалізації і державне управління» прийшов до висновку відносно того, що структурна трансформація публічно-державних систем і механізмів є наслідком в основному глобалізаційних зрушень. Також, в даному дослідженні І. Радзієвський наголошує, що глобалізаційні чинники тиснуть на уряди країн світу, змушуючи їх розробляти альтернативні коди публічно-управлінської діяльності, які в процесі їх застосування можуть адаптуватися до нового світового стану» [21].

Думка, що саме «від ефективної системи публічного управління залежить якою буде побудована наша держава, а саме, демократична, правова, незалежна й соціальна, тобто така, яка працює в інтересах держави і громадян й відкрита для народу» є визначальною при виборі публічними управліннями стратегії розвитку нашої держави в умовах глобалізації [11].

Система публічного управління в Україні в умовах глобалізації повинна набувати таких рис як якісність, демократичність, гнучкість до змін, уникнення ризиків і загроз глобалізації, ефективність, незалежність від контролю урядів інших країн. Так, О. Євтушенко і В. Андріяш публічне управління визначають, як «процес управ-

ління суспільними справами», в якому «визначальну роль відіграє державне управління, що здійснює управлінський вплив на всі сфери суспільного життя» [3]. Автори підкреслюють, що «державне управління – це багатогранна організуюча діяльність держави, здійснювана на основі й у відповідності до діючого законодавства й реалізується в практичній діяльності органів виконавчої влади» [11]. Все це дає можливість визначити публічне управління в умовах глобалізації, як специфічний вид діяльності в демократичній системі організації та реалізації влади.

Виходячи з цього, публічне управління саме в умовах глобалізації, являє собою гнучку, незалежну, якісну, ефективну й демократичну діяльність органів публічної влади, основною метою якої є вирішення стратегічних завдань і цілей держави у вирі постійних всесвітніх глобалізаційних процесів, а також з урахуванням внутрішніх чинників впливу і можливостей розвитку держави взагалі. Ознаками публічного управління в умовах глобалізації можна виділити наступні (рис. 1).

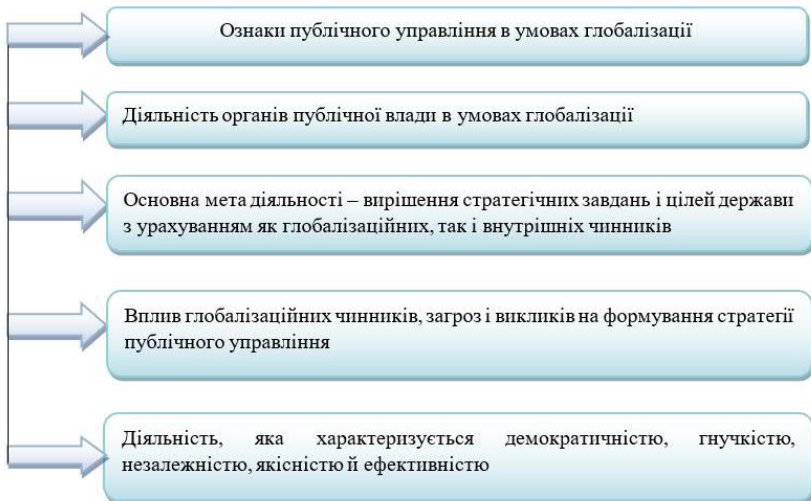

Рис. 1. Ознаки публічного управління в умовах глобалізації.
Джерело: складено автором

Отже, в умовах глобалізації потрібна така система публічного управління складовою якої є нові взаємовідносини між державою і суспільством щодо задоволення суспільних інтересів і потреб, на зменшенні державного втручання в суспільні справи, в життя суспільств через залучення населення у вирішення спільних публічних справ, опори на ініціативу громадян та їхню самостійність.

Висновки. Проведене дослідження дозволяє визначити місце й роль, які відводяться публічному управлінню у масштабних всесвітніх глобалізаційних процесах, його трансформацію, становлення й вплив на суспільну свідомість і суспільні відносини в державі з послідовними позитивними і негативними наслідками, як для самого процесу публічного управління, так і для народу, яким управляють в процесі здійснення такого управління.

Також, необхідно зазначити, що глобалізація досить суттєво впливає на публічне управління держав, трансформуючи його в нову форму, яка в подальшому може себе не виправдати й стати катализатором негативних змін в державі, яка виявилася неготовою до наслідків глобалізаційних процесів.

Світовий досвід показує, що глобалізаційні процеси в певній мірі здійснюють вплив на систему, формування й розвиток публічного управління держав, несучи у собі відповідні загрози і виклики, долаючи які уряди цих держав проходять особливий етап свого управління, а саме – здійснюється пошук негативних наслідків глобалізації і відповідно формуються шляхи їх подолання.

Таким чином, при всесвітньому процесі глобалізації у більшості держав, які пішли шляхом глобалізаційних змін забезпечується відповідність нормам, встановленим світовим співтовариством, але, тим самим призводячи до втрати ідентичності, самотності, самовираження, повної незалежності, гнучкості й можливого послаблення національних держав. Подальшого вивчення в сучасних умовах потребує дослідження проблем формування глобальної демократії в умовах глобального устрою.

Стаття надійшла до редакції: 29.01.24

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

У статті розглядається публічне управління у вирі глобалізації, що в сучасних умовах є важливим аспектом формування, розвитку, гнучкості, стійкості до негативних наслідків, загроз і викликів, які несуть у собі всесвітні глобалізаційні процеси, їх вплив на систему публічного управління в державі.

Наголошено, що глобалізація впливає як на систему публічного управління в державі, так і на молодіжне середовище, з якого в більшості випадків в майбутньому формується апарат органів публічного управління.

Доведено, що спроможність механізму публічного управління у долатті глобалізаційних викликів і загроз, має спиратися на зміцнення суверенітету, реалізацію національного інтересу, модернізацію системи публічного управління та розробку комплексу заходів політичного ризик-менеджменту. А також, виправданим є думка, що країни з високим рівнем демократії можуть майже не відчувати негативного впливу глобалізації на систему публічного управління.

Визначено поняття публічного управління в умовах глобалізації, як гнучку, незалежну, якісну, ефективну й демократичну діяльність органів публічної влади, основною метою якої є вирішення стратегічних завдань і цілей держави у вирі постійних всесвітніх глобалізаційних процесів, а також з урахуванням внутрішніх чинників впливу і можливостей розвитку держави взагалі.

Зроблено висновок про те, що глобалізація досить суттєво впливає на публічне управління держав, трансформуючи його в нову форму, яка в подальшому може себе не виправдати й стати катализатором негативних змін в державі, яка виявилася неготовою до наслідків глобалізаційних процесів.

Виходячи з цього, світовий досвід показує, що глобалізаційні процеси в певній мірі здійснюють вплив на систему, формування й розвиток публічного управління держав, несучи у собі відповідні загрози і виклики, долаючи які уряди цих держав проходять особливий етап свого управління, а саме - здійснюється пошук негативних наслідків глобалізації і відповідно формуються шляхи їх подолання.

Таким чином, при всесвітньому процесі глобалізації у більшості держав, які пішли шляхом глобалізаційних змін забезпечується відповідність нормам, встановленим світовим співтовариством, але, тим самим призводячи до втрати ідентичності, самобутності, самовираження, повної незалежності, гнучкості й можливого послаблення національних держав.

Ключові слова: глобалізація, публічне управління, загрози і виклики системі публічного управління, глобалізаційні чинники.

Received: 29.01.24

References

1. Adamovska, V.S. (2016). Publichne upravlinnia ta administruvannia v konteksti derzhavnoho ta rehionalnoho upravlinnia [Public management and administration in the context of state and regional administration]. *Efektivna ekonomika – Efficient economy*, 10. [in Ukrainian].
2. Andriienko, M., & Haman, P. (2021). Problemy ta perspektyvy derzhavnoho upravlinnia Ukrainy v umovakh hlobalizatsii ekonomiky [Problems and prospects of public administration of Ukraine in the conditions of economic globalization]. *Naukovyi visnyk: Derzhavne upravlinnia – Scientific Bulletin: State Administration*, 1 (7), (pp. 6-25) [in Ukrainian].
3. Andriiash, V.I., & Yevtushenko, O.N. (2018). Poniattia «publichnoho upravlinnia» u vitchyznianomu naukovomu dyskursi [The concept of «public administration» in the domestic scientific discourse]. *Publichne upravlinnia ta rehionalnyi rozvytok – Public administration and regional development*, 1, (pp. 51-65) [in Ukrainian].
4. Antypenko, I.V. (2021). Hlobalizatsiia yak chynnyk ryzykohenezu: problema kontseptualizatsii [Globalization as a factor of riskogenesis: the problem of conceptualization]. *Investytsii: praktyka ta dosvid – Investments: practice and experience*, 3, (pp. 63-67) [in Ukrainian].
5. Antypenko, I.V. (2020). Zahrozy i vyklyky suchasnykh hlobalizatsiinykh protsesiv dlia natsionalnykh derzhav: do problemy derzhavnoho upravlinnia politychnymy ryzykamy [Threats and challenges of modern globalization processes for national states: to the problem of state management of political risks]. *Politychni ta pravovi zasady derzhavnoho upravlinnia – Political and legal tasks of state management*, 57, (pp. 174-180) [in Ukrainian].

6. Bashtannyk, V. (2012). Humanizatsiia publichnoho upravlinnia yak imperatyv derzhavno-upravlinskykh transformatsii [Humanization of administration as an imperative of public administration transformations]. *Visnyk natsionalnoi akademii derzhavnoho upravlinnia pry Prezydentovi Ukrainy – Bulletin of the National Academy of Public Administration under the President of Ukraine*, 4, (pp. 5-13) [in Ukrainian].

7. Voitovych, R., & Kniazieva, V. (2007). *Vplyv hlobalizatsii na systemu derzhavnoho upravlinnia (teoretyko-metodolohichni analiz)* [The impact of globalization on the state administration system (theoretical and methodological analysis)]. Kyiv: Vyd-vo NADU [in Ukrainian].

8. Held, D. (2002). *Demokratiia ta hlobalnyi ustroi* [Democracy and the global system]. Kyiv: Vyd-vo «Port-Royal» [in Ukrainian].

9. Hryhorchak, I.M. (2014). Reformuvannia derzhavnoho upravlinnia: zakhidnyi dosvid i Ukraina [Reforming public administration: Western experience and Ukraine]. *Visnyk Natsionalnoi akademii derzhavnoho upravlinnia pry Prezydentovi Ukrainy – Bulletin of the National Academy of Public Administration under the President of Ukraine*, 4, (pp. 30-37) [in Ukrainian].

10. Hryshchuk, O. (2020). *Konstytutsiini tsinnosti: filosofski ta sudovi aspekty* [Constitutional values: philosophical and judicial aspects]. Kyiv: Vyd-vo 2-he doopratsovane i dopovnene [in Ukrainian].

11. Yevtushenko, O.N., & Andriiash, V.I. (2013). *Derzhavne upravlinnia (osnovy teorii derzhavnoho upravlinnia)* [Public administration (fundamentals of the theory of public administration)]: [navchalnyi posibnyk u trokh chastynakh]. Mykolaiv: Vyd-vo ChDU im. Petra Mohyly [in Ukrainian].

12. Yevtushenko, O.N., & Horenko, Yu.V. (2022). Hlobalizatsiia ta yii rol v protsesakh demokratyzatsii v Ukraini [Globalization and its role in the processes of democratization in Ukraine]. Proceedings from OF '22: *XVI mizhnarodna naukova konferentsiia «Olviiskyi forum – 2022: stratehii krain Prychornomorskoho rehionu v heopolitychnomu proctori» – XVI International Scientific Conference «Olvia Forum - 2022: Strategies of the Black Sea Region in the Geopolitical Proctor»*. (pp. 18-21). Mykolaiv: Vyd-vo ChNU im. Petra Mohyly [in Ukrainian].

13. Yefteni, O.M. (2013). Vplyv hlobalizatsii nykh protsesiv na tsinnisni oriiantatsii molodizhnogo seredovyscha [The influence of globalization processes on the value orientations of the youth environment]. *Aktualni problemy polityky – Actual political problems*, 50, (pp. 268-275) [in Ukrainian].

14. Kovbasiuk, Yu.V. (2015). Determinovanyi vplyv hlobalizatsii na rozvytok suchasnykh system derzhavnoho upravlinnia [The deterministic impact of globalization on the development of modern state administration systems].

Visnyk Natsionalnoi akademii derzhavnoho upravlinnia pry Prezydentovi Ukrainy – Bulletin of the National Academy of Public Administration under the President of Ukraine, 1, (pp. 5-12) [in Ukrainian].

15. Konstytutsiia Ukrainy vid 28 chervnia 1996 roku [Constitution of Ukraine dated June 28, 1996]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> [in Ukrainian].

16. Kotovska, O.P. (2017). Tsinnisno-smyslovi zminy v suchasnykh modeliakh publicznego upravlinnia [Value-meaning changes in modern models of public administration]. *Visnyk Natsionalnoi akademii derzhavnoho upravlinnia pry Prezydentovi Ukrainy – Bulletin of the National Academy of Public Administration under the President of Ukraine*, 2, (pp. 5-12) [in Ukrainian].

17. Lyndiuk, O.A. (2016). Problemy modernizatsii derzhavnoi sluzhby Ukrainy v umovakh hlobalizatsii [Problems of modernization of the civil service of Ukraine in the conditions of globalization]. *Derzhava ta rehiony. Seriya: Derzhavne upravlinnia – State and regions. Series: Public administration*, 2 (54), (pp. 126-131) [in Ukrainian].

18. Melnyk, M.I., & Zalutskyi, I.R. (2022). Vyokremлення hlobalizatsii nykh chynnykiv sotsialno-ekonomichnoho rozvytku: kontsept endohenizatsii [Isolation of globalization factors of socio-economic development: the concept of endogenization]. *Rehionalna ekonomika – Regional economy*, 1, (pp. 14-30) [in Ukrainian].

19. Piren, M.I. (2016). Novi pidkhody do derzhavnoho upravlinnia v Ukraini na osnovi vitchyznianoho ta zarubizhnoho dosvidu [New approaches to public administration in Ukraine based on domestic and foreign experience]. *Visnyk Natsionalnoi akademii derzhavnoho upravlinnia pry Prezydentovi Ukrainy – Bulletin of the National Academy of Public Administration under the President of Ukraine*, 2, (pp. 13-20) [in Ukrainian].

20. Popov, S.A., & Panchenko, H.O. (2018). *Innovatsiyni rozvytok systemy orhaniv publichnoi vlady: stratehichniy pidkhid [Innovative development of the system of public authorities: a strategic approach]*. Odesa. ORIDU [in Ukrainian].

21. Radziievskyi, I.A. (2021). *Fenomen hlobalizatsii i derzhavne upravlinnia [The phenomenon of globalization and public administration]*. Retrieved from: https://shron1.chtyvo.org.ua/Radziievskyi_Ihor/Fenomen_hlobalizatsii_i_derzhavne_upravlinnia.pdf [in Ukrainian].

22. Sharhorodskyi, Yu. (2012). Hlobalizatsiia: nemynuchist kontseptualnykh zmin. [Globalization: the inevitability of conceptual changes]. *Politychnyi menedzhment – Political management*, 3, (pp. 64-75) [in Ukrainian].

Відомості про автора / Information about the Authors

Юлія Горенко, аспірантка кафедри публічного управління та адміністрування, Навчально-наукового інституту публічного управління та адміністрування, Чорноморського національного університету імені Петра Могили, м. Миколаїв, Україна. E-mail: juliagorenko12@gmail.com, orcid: <https://orcid.org/0009-0004-5303-2345>.

Yuliia Horenko, PhD-student of the Department of Public Management and Administration, Educational and Scientific Institute of Public Management and Administration, Black Sea National University named after Petro Mohyla, Mykolaiv, Ukraine. E-mail: juliagorenko12@gmail.com, orcid: <https://orcid.org/0009-0004-5303-2345>.

Horenko, Y. (2024). Public administration in the conditions of globalization. *Public Administration and Regional Development*, 24, 543-564. <https://doi.org/10.34132/pard2024.24.10>